20 ـ قۇرىلتايدى شانتىقپەن قارسى الايىق

تيانشاندا شعانداعان ٴان اۋەننەن قۇلاق ٴتۇرىڭىز

(باسى 6 ـ بەتتە)

بيىلعى حالقارالىق مۇراجاي كۇننىدە شينجياڭنىڭ مادەنى ەسكەرتكىش جانە مۇراجاي قزمەتكەرلەرى جۇرتشىلىققا "ۇلكەن سي" ۇسىندى ـــ شينجياڭ مۇراجايىنىڭ 2 ـ مەرزىمدەك قۇرىلىسى سالىنىپ بولىپ اشىلدى. باتىس وڭىرىنە اسكەرلەر-دىڭ ەگىن سالىپ، شەكارا كۇزەتكەن تاريحىنا كۋا بولعان حان داۋىرىندەگى "سىحىفۇ مورىنەن" باتىس ٴوڭىرىنىڭ ورتا جازىقپەن بارىپ ـ كەلىپ جاساعان تاريحىنا كۋا بولعان تاڭ داۋىرىندەگى "وتكەلدەن ٴوتۋ جولحاتىنا" دەيىن ٴبىر ـ بىرلەگەن اسا قۇندى مادەنيەت ەسكەرتكىشتەرى كورمە تاماشالاۋشىلارىنىڭ "چاڭاندى" ەسكە الىپ، "ۇلى تاڭدى" ەلەستەتۋىنە مۇمكىندىك جاساپ، مىڭ جىلدىق جىبەك جولى داڭقتىنان بىرگە يگىلىكتەندىردى.

7 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنى تۇستەن بۇرىن شينجياڭدى كوزدەن كەشىرگەن كەزدە باس شۇجي شي جينپيڭ وسى ارادا بارىپ، ٴبىر ـ بىرلەگەن كورمە بۇيىمدارىنا تاپتەشتەي ٴۇڭىلىپ: "جۇڭحۋا وركەنيەتى كەنشتى دە شۇرايلى وركەنيەت، اردان جالعاسقان، ٴار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى مادەنيەتىنىڭ الۋان بۇلاعىنىڭ جينالۋىنان قالىپتاسقان. ٴبىز شينجياڭ تاريحىن جاقسىلاپ زەرتتەۋىمىز، شينجياڭ تاريحىنىڭ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ ارالاسۋى بارىسىندا قالىپتاسقان تاريح ەكەندىگىن شىن مانىندە تانىپ جەتۋىمىز، ٴسويتىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ كوپ نەگىزدى ٴبىر تۇلعاسىن اناعۇرلىم پارەمەندى تۇردە دالەلدەۋىمىز كەرەك"، ـ دەدى.

تاريح مادەنيەتتى قوردالايدى، مادەنيەت تاريحتى جاندانديدى. مادەنيەتتى شىنايى مويىنداۋ ـــ ەڭ تەرەڭ قاباتتاعى شىنايى مويىنداۋ. جۇڭحۋا وركەنيەتى ۇزاق تاريحقا يە، جۇڭحۋا مادەنيەتى كەنشتى دە شۇرايلى، 3 ـ رەتكى ورتالىقتىڭ شينجياڭ قزمەتى جوننەندەگى اڭگىمە ماجىلىسىندە "شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋ" جاڭا داۋىردەگى پارتيانىڭ شينجياڭدى جونگە سالۋ جالپى جوباسىنىڭ ماڭىزدى قۇرامداس بولىگىنە ايالدى، باس شۇجي شي جينپيڭ: "ساياسي جاقتان شنايى مويىنداۋ، حالىق تىلەگىنىڭ قالاۋ ـ قالاماۋ ماسەلەسىن تۇبىرىنەن شنايى شەشۋ كەرەك" دەپ اتاپ كورسەتتى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، شي جينپيڭ جاڭا ٴداۋىر جۇڭگوشا سوتسياليزم يدەياسىن جەتەكشى ەتىپ، شينجياڭ شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋ مازمۇنىن ۇزدىكسىز بايىتىپ، شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋ ٴادىسىن ۇزدىكسىز قاراستىرىپ، شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋدىڭ اناعۇرلىم دالمە ـ ٴدال، اناعۇرلىم ناقتى، اناعۇرلىم جاندى بولۇنىنا مۇمكىندىك جاساپ، مادەنيەتتى شنايى مويىنداۋدى جۇرت جۇرەگىنە ونان ارى ۇيالاتتى، اناعۇرلىم بايماندى ەتتى، اناعۇرلىم ٴونىمدى ەتتى ـــــ

شينجياڭداعى ٴار ۇلتتىڭ بارىس ـ كەلىس جاساعان تاريحي فاكتىن، ارحەولوگيالىق ناقتى بۇيىمدارىدى، مادەنيەت مۇرالارىن تولىق اشتى جانە ودان ٴونىمدى پايدالاندى، نىلقى اۋدانىنداعى جىرىنتاي اڭعارى، شونجى اۋدانىنداعى شىچىڭزى، لوپنۇر اۋدانىنداعى قياققۇدىق بەلگى وت سياقتى ەسكى جۇرتتار ىركەس ـ تىركەس "مەملەكەتتىك 10 ٴرى ارحەولوگيالىق جاڭا بايقاۋعا" تاڭدالىپ، تاريحتىڭ اۋەلگى بەينەسىن قالپىنا كەلتىرۋدە، مادەنيەت ەسكەرتكىشتەرمەن ٴۇن قاتۋدا ۇزدىكسىز جاڭا ناتيجەلەرگە قول جەتكىزدى؛ جۇڭحۋا مادەنيەتى ەرەكشەلىگىنە جانە جۇڭحۋا ۇلتى كورىنىس وبرازدىنا يە ٴبىر توپ ٴتۇيىندى ينجەنەريالار مەن نىسانداردى جوسپارلاپ قۇردى جانە سالدى، كۇڭزى ٴمۇسىنى، لينگۇڭ توعانى، زوگۇڭ تالى ينتەرنەتتەگى تانىمال، ٴسوزسىز، باراتىن جەرگە اينالدى؛ ادەبيەت ـ كوركەمونەر سارا تۇىندىلارى ستراتەگياسىن شكەرلەي اتقارىپ، «جۇڭگو شينجياڭ تاريح نزدەرى»، «گۇل نەگە وسىنشاما قىزىل»، «شۇعىلاعا شومعان ماكىت» سياقتى جۇڭحۋا مادەنيەتىنىڭ جاي ـ جاپسارىن ايگىلەيتىن، وسى زامانعى وركەنيەت ۇستانىمىنا ۇيلەسەتىن، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ رەال تۇرمىسىن بەينەلەيتىن ٴبىر توپ سارا تۇىندىلار ۇزدىكسىز جارىققا شقتى، ۇيعۇر ۇلتىنىڭ "ٴماشرابى"، قازاق ۇلتىنىڭ "ايتىسى"، موڭعۇل ۇلتىنىڭ "نادام مەيرامى"، سىبە ۇلتىنىڭ "باتىسقا كوشۋ مەرەكەسى"، حانزۋ ۇلتىنىڭ "يۇانشياۋ شىراق مەرەكەسى" سياقتى ۇلتتىق ٴداستۇرلى ادەبيەت ـ كوركەمونەر قيمىلدارى ايرىقشا جاندانىدى. مادەنيەت ىستەرىن دامىتىپ، مادەنيەت كاسىپ سالاسىن گۇلدەندىرىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ وتاندى ٴسۇيۇ، شينجياڭدى ٴسۇيۇ سىندى تاماشا سۇيىسپەنشىلىگىن تولىق قاۋلاتتى. شنايى مويىنداۋدى كۇشەيتۋدى نسانا ەتىپ، شينجياڭدى مادەنيەتپەن نارلەندىرۋدى ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ دۇرىس مەملەكەت كوزقاراسىن، تاريح كوزقاراسىن، ۇلت كوزقاراسىن، مادەنيەت كوزقاراسىن، ٴدىن كوزقاراسىن ورناتۇنا كومەكتەستى، ۇلى وتاندى، جۇڭحۋا ۇلتىن، جۇڭحۋا مادەنيەتىن، جۇڭگو كومۇنيستىك پارتياسىن، جۇڭگوشا سوتسياليزمدى شنايى مويىنداۋ بولاتتاي بەكەمدەلدى.

مادەنيەت ارقىلى يلاندىرىپ، مادەنيەت ارقىلى سومدادى. جۇڭحۋا مادەنيەتى تۇرعىسىندا بەرىك تۇرىپ، جۇڭحۋا مادەنيەتى گەنىن جالعاستىرىپ، جۇڭحۋا مادەنيەتى قان تامىرىن ساباقتاستىرىپ، جۇڭحۋانىڭ تاڭداۋلى ٴداستۇرلى مادەنيەتىن، توڭكەرىستىك مادەنيەتىن، سوتسياليستىك وزىق مادەنيەتىن اسقاقتاتىپ، ٴار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى ٴداستۇرلى مادەنيەتىن وركەندەتىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ رۋحانى الەمىن بايىتىپ جانە تولقىتىرىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنا ورتاق رۋحانى مەكەندى قۇرساق، شينجياڭنىڭ قوعام ورنقتىلىعى مەن بايماندى تىنىشتىعىنىڭ يدەياسىن نەگىزگى بۇلجماس بەكەم بولادى.

6

ەل باسقارۋ جولى حالقتى بايىتۋدان باستالادى. بارلىق داۋۋ حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى شعار ٴتۇيىن جانە تابان تىرەر تيانات ەتۋى ٴتيىس، داۋۋ بارىسىندا ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن تالپىنىسىن جۇزەگە اسىرۋ كەرەك. حالىق تۇرمىسىمەن تىعىز جاناستىرا وتىرىپ، جوعارى ساپالى داۋۋدى ىلگەرىلەتۋگە تاباندى بولساق، بەكەمدەلتىنى ٴارى قوعام ورنقتىلىعى مەن بايانداۋدى تىنىشتىقتىڭ زاتتىق نەگىزى، ٴارى جۇرت تىلەگى نەگىزى بولماق.

9 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى 7 ـ كەزەكتى جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى ۇرىمجىدە سالتاناتپەن اشىلدى، باس شۇجي شي جينپيڭ كورمەگە قۇتتىقتاۋ حاتىن جولدادى. بىرگە اقىلداستى، بىرگە قۇردى، بىرگە يگىلىكتەندى، ٴىرى تۇعىر، كەڭ كوز ايا، ۇلكەن وراي، كورمە جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ سەلبەسىپ بولاشاقتا بەت الۋ بەكىمىن، سەنىمىن ونان ارى بەكەمدەپ، شينجياڭنىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىن جەدەلدەتۋىنە، جوعارى ساپالى داۋۋدى ىلگەرىلەتۋىنە شەكسىز قوزعاۋشى كۇش ۇستەدى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، باس شۇجي شي جينپيڭ ەكونوميكالىق داۋۋ مەن حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى شينجياڭدى ورنقتىرۋدىڭ، شينجياڭدى تىنىشتاندىرۋدىڭ ستراتەگياليق بيىگىنە جوعارىلاتىپ، "ٴسوز جوق، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى، حالىق تىلەگىنە قول جەتكىزۋدى مەقتاپ ارقاۋ ەتە وتىرىپ ەكونوميكالىق داۋۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك"، "داۋۋدى يگەرۋ، حالىق تۇرمىسىنا تىيمدىلىك جەتكىزۋ ارقىلى بۇقاراڭنىڭ ىستەيتىنىسى، تاباتىن تاپاۋاتى، ٴۇمىتى بولۇنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك"، "داۋۋ مەن ورنقتىلىقتىڭ، داۋۋ مەن حالىق تۇرمىسىنىڭ، داۋۋ مەن جۇرت تىلەگىنىڭ تىعىز بايلانىسىن تەرەڭ تانىپ، داۋۋ جەتىسىتكەنىمەن حالىق تۇرمىسىنا تىيمدىلىك جاساۋدى، جۇرت تىلەگىن ۇيىستىرۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك"... باس شۇجيدىڭ ٴبىر قىدىرۋ ماڭىزدى سوزدەرى، ماڭىزدى نۇسقاۋلارى "كىم ٴۇشىن ىستەۋ، كىمگە سۇيەنۋ" دەگەن وسى ٴبىر تەرەڭ تاقىرىپتى ىشكەرىلەي بايىمداپ، شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋۋىن جانە حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ قزمەتىن ويداعىداي ىستەۋىنە قۇلشىنۋ بەتالىسىن ايقىنداپ بەردى.

وزگەشە 10 جىل شينجياڭنىڭ كەرەمەت قارىشتاۋىنا كۋا بولدى. دۇنيە جۇزىندەگى تۇڭعىش قۇمدى ٴشول تەمىر جول اينالما جەلىسى تۇتاستىرىلدى، بارلىق ايماق، وبلىس، قالالار جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول داۋىرىنە قادام تاستادى، حالقتىق اۋەجايلارىدىڭ سانى بۇكىل ەلدە ٴبىرىنشى ورىنعا شقتى، "شينجياڭ ىشىندە شەڭبەر قالىپ تاستى، شينجياڭنان كىرىپ ـ شىعۋ تەزدەدى"، شينجياڭنىڭ داۋۋى "زاۋلاي" جونەلدى؛ مۇناي ـ تابيعي گاز ٴونىم مولشەرى، سۇرىپتاۋسىز كومىر ٴونىم مولشەرى، جەل ەنەرگياسىمەن، كۇن ەنەرگياسىمەن ەلەكتر تاراتۋ مولشەرى بۇكىل ەلدە الدىڭعى ورىنعا شقتى، "شينجياڭنىڭ ەلەكترى سىرتقا جەتكىزىلدى"، "شينجياڭنىڭ كومىرى سىرتقا تاسىلدى"، "باتىستىڭ گازى شعىسقا جەتكىزىلدى"، مەملەكەتتىڭ ەنەرگيا حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋدا شينجياڭنىڭ بۇلتارتپاس بورىشى بار؛ 10 مىڭ شاقىرىمدى تۇتاستىرعان "قۇرىش كەرۋەن" جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويىزدارى جينى 6000 نەشە كەزەك جۇرگىزىلىپ، جىلنا ورتا ەسەپپەن 55.1% ارتىپ وتىردى، وزەكتى رايون قۇرىلىسىنىڭ جەدەلدەۋى "جالپى جوبادان" "ەگجەي ـ تەگجەيلى جوباعا" دەيىنگى ٴبىر ـ اق كوتەرىلۋدى جۇزەگە اسىردى؛ مەملەكەت مەنشىگىندەگى مال ـ مۇلىك، مەملەكەت مەنشىگىندەگى كاسىپورىندار رەفورماسى قورشاۋدان شعىپ قامال الدى، "تومەندەگە بەرۋ، باسقارۋ، قزمەت وتەۋ" رەفورماسى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىلدى، "ەڭ كوپ بولعاندا ٴبىر تەستى، ۇلى وتاندى، جۇڭحۋا ۇلتىن، جۇڭحۋا مادەنيەتىن، جۇڭگو كومۇنيستىك پارتياسىن، جۇڭگوشا سوتسياليزمدى شنايى مويىنداۋ بولاتتاي بەكەمدەلدى.

مادەنيەت ارقىلى يلاندىرىپ، مادەنيەت ارقىلى سومدادى. جۇڭحۋا مادەنيەتى تۇرعىسىندا بەرىك تۇرىپ، جۇڭحۋا مادەنيەتى گەنىن جالعاستىرىپ، جۇڭحۋا مادەنيەتى قان تامىرىن ساباقتاستىرىپ، جۇڭحۋانىڭ تاڭداۋلى ٴداستۇرلى مادەنيەتىن، توڭكەرىستىك مادەنيەتىن، سوتسياليستىك وزىق مادەنيەتىن اسقاقتاتىپ، ٴار ۇلتتىڭ تاڭداۋلى ٴداستۇرلى مادەنيەتىن وركەندەتىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ رۋحانى الەمىن بايىتىپ جانە تولقىتىرىپ، جۇڭحۋا ۇلتىنا ورتاق رۋحانى مەكەندى قۇرساق، شينجياڭنىڭ قوعام ورنقتىلىعى مەن بايماندى تىنىشتىعىنىڭ يدەياسىن نەگىزگى بۇلجماس بەكەم بولادى.

6

ەل باسقارۋ جولى حالقتى بايىتۋدان باستالادى. بارلىق داۋۋ حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى شعار ٴتۇيىن جانە تابان تىرەر تيانات ەتۋى ٴتيىس، داۋۋ بارىسىندا ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تاماشا تۇرمىسقا دەگەن تالپىنىسىن جۇزەگە اسىرۋ كەرەك. حالىق تۇرمىسىمەن تىعىز جاناستىرا وتىرىپ، جوعارى ساپالى داۋۋدى ىلگەرىلەتۋگە تاباندى بولساق، بەكەمدەلتىنى ٴارى قوعام ورنقتىلىعى مەن بايانداۋدى تىنىشتىقتىڭ زاتتىق نەگىزى، ٴارى جۇرت تىلەگى نەگىزى بولماق.

9 ـ ايدىڭ 19 ـ كۇنى 7 ـ كەزەكتى جۇڭگو ـــ ازيا ـ ەۋروپا كورمەسى ۇرىمجىدە سالتاناتپەن اشىلدى، باس شۇجي شي جينپيڭ كورمەگە قۇتتىقتاۋ حاتىن جولدادى. بىرگە اقىلداستى، بىرگە قۇردى، بىرگە يگىلىكتەندى، ٴىرى تۇعىر، كەڭ كوز ايا، ۇلكەن وراي، كورمە جۇڭگونىڭ شينجياڭنىڭ سەلبەسىپ بولاشاقتا بەت الۋ بەكىمىن، سەنىمىن ونان ارى بەكەمدەپ، شينجياڭنىڭ جىبەك جولى ەكونوميكالىق بەلدەۋى وزەكتى رايونى قۇرىلىسىن جەدەلدەتۋىنە، جوعارى ساپالى داۋۋدى ىلگەرىلەتۋىنە شەكسىز قوزعاۋشى كۇش ۇستەدى.

پارتيا 18 ـ قۇرىلتايىنان بەرى، باس شۇجي شي جينپيڭ ەكونوميكالىق داۋۋ مەن حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى شينجياڭدى ورنقتىرۋدىڭ، شينجياڭدى تىنىشتاندىرۋدىڭ ستراتەگياليق بيىگىنە جوعارىلاتىپ، "ٴسوز جوق، حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدى، حالىق تىلەگىنە قول جەتكىزۋدى مەقتاپ ارقاۋ ەتە وتىرىپ ەكونوميكالىق داۋۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك"، "داۋۋدى يگەرۋ، حالىق تۇرمىسىنا تىيمدىلىك جەتكىزۋ ارقىلى بۇقاراڭنىڭ ىستەيتىنىسى، تاباتىن تاپاۋاتى، ٴۇمىتى بولۇنا مۇمكىندىك جاساۋ كەرەك"، "داۋۋ مەن ورنقتىلىقتىڭ، داۋۋ مەن حالىق تۇرمىسىنىڭ، داۋۋ مەن جۇرت تىلەگىنىڭ تىعىز بايلانىسىن تەرەڭ تانىپ، داۋۋ جەتىسىتكەنىمەن حالىق تۇرمىسىنا تىيمدىلىك جاساۋدى، جۇرت تىلەگىن ۇيىستىرۋدى ىلگەرىلەتۋ كەرەك"... باس شۇجيدىڭ ٴبىر قىدىرۋ ماڭىزدى سوزدەرى، ماڭىزدى نۇسقاۋلارى "كىم ٴۇشىن ىستەۋ، كىمگە سۇيەنۋ" دەگەن وسى ٴبىر تەرەڭ تاقىرىپتى ىشكەرىلەي بايىمداپ، شينجياڭنىڭ ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋۋىن جانە حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋ قزمەتىن ويداعىداي ىستەۋىنە قۇلشىنۋ بەتالىسىن ايقىنداپ بەردى.

وزگەشە 10 جىل شينجياڭنىڭ كەرەمەت قارىشتاۋىنا كۋا بولدى. دۇنيە جۇزىندەگى تۇڭعىش قۇمدى ٴشول تەمىر جول اينالما جەلىسى تۇتاستىرىلدى، بارلىق ايماق، وبلىس، قالالار جوعارى جىلدامدىقتى تاس جول داۋىرىنە قادام تاستادى، حالقتىق اۋەجايلارىدىڭ سانى بۇكىل ەلدە ٴبىرىنشى ورىنعا شقتى، "شينجياڭ ىشىندە شەڭبەر قالىپ تاستى، شينجياڭنان كىرىپ ـ شىعۋ تەزدەدى"، شينجياڭنىڭ داۋۋى "زاۋلاي" جونەلدى؛ مۇناي ـ تابيعي گاز ٴونىم مولشەرى، سۇرىپتاۋسىز كومىر ٴونىم مولشەرى، جەل ەنەرگياسىمەن، كۇن ەنەرگياسىمەن ەلەكتر تاراتۋ مولشەرى بۇكىل ەلدە الدىڭعى ورىنعا شقتى، "شينجياڭنىڭ ەلەكترى سىرتقا جەتكىزىلدى"، "شينجياڭنىڭ كومىرى سىرتقا تاسىلدى"، "باتىستىڭ گازى شعىسقا جەتكىزىلدى"، مەملەكەتتىڭ ەنەرگيا حاۋىپسىزدىگىن قورعاۋدا شينجياڭنىڭ بۇلتارتپاس بورىشى بار؛ 10 مىڭ شاقىرىمدى تۇتاستىرعان "قۇرىش كەرۋەن" جۇڭگو ـ ەۋروپا (ورتا ازيا) كەزەكشى پويىزدارى جينى 6000 نەشە كەزەك جۇرگىزىلىپ، جىلنا ورتا ەسەپپەن 55.1% ارتىپ وتىردى، وزەكتى رايون قۇرىلىسىنىڭ جەدەلدەۋى "جالپى جوبادان" "ەگجەي ـ تەگجەيلى جوباعا" دەيىنگى ٴبىر ـ اق كوتەرىلۋدى جۇزەگە اسىردى؛ مەملەكەت مەنشىگىندەگى مال ـ مۇلىك، مەملەكەت مەنشىگىندەگى كاسىپورىندار رەفورماسى قورشاۋدان شعىپ قامال الدى، "تومەندەگە بەرۋ، باسقارۋ، قزمەت وتەۋ" رەفورماسى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتىلدى، "ەڭ كوپ بولعاندا ٴبىر رەت بارۋ" جاڭا قالىپتى جاعدايعا اينالۋدا؛ كاسىپ سالاسى ارقىلى شينجياڭدى گۇلدەندىرۋ، ساياحات ارقىلى شينجياڭدى گۇلدەندىرۋ، عىلىم ـ تەحنيكا ارقىلى شينجياڭدى گۇلدەندىرۋ، دارىندىلار ارقىلى رايوندى قۇدىرەتتەندىرۋ سياقتى ۇزاق بولاشاقتا ساياتىن داۋۋ ستراتەگياليق تياناقتانىپ، تامىر تارتتى، "شينجياڭ جاقسى جەر" جانە "شينجياڭ جاقسى سەرىكتەس" شينجياڭنىڭ ٴشى ـ سىرتىندا-عى، ٴتىپتى، ەل ٴشى ـ سىرتىنداعى ادامدارىدىڭ ورتاق تانىمنا اينالدى... جاڭا داۋۋ كەزەڭىن تياناق ەتىپ، جاڭا داۋۋ ۇستانىمىن دايەكتىلەندىرىپ، جاڭا داۋۋ ارناسىنا قزمەت وتەدى جانە توعىستى، شينجياڭنىڭ جىلدام دامىعان، قاۋىرت دامىعان، جوعارى ساپالى دامىعان بولاشاعى كۇللى جۇرتتىڭ نازارىن اۋدارادى.

وزگەشە 10 جىل شينجياڭداعى حالىق تۇرمىسىن مەيىرگە بولەۋگە كۇا بولدى. قالا، اۋىلدارداعى ەڭبەك قابىلەتى بار ادامدارىدىڭ ٴبارىن ورنقتى جۇمىستاندىرۋدى، نەگىزىنەن، جۇزەگە اسىرىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ "قالتاسى قامپايدى، رۋحى اسقاقتادى"؛ وڭتۇستىك شينجياڭداعى 4 ايماق ـ وبلىستا بالاباقشادان تولىق ورتاعا دەيىنگى 15 جىلدىق تەگىن وقۋ ـ اعارتۋ جۇرگىزىلىپ، كىتاپ وقىعان اۋەندى داۋىس وڭتۇستىك شينجياڭنىڭ بايتاق دالاسىندا ەڭ ادەمى ۇنگە اينالدى؛ جالپى حالقتىڭ دەنساۋلىعىن تەكسىرۋ ەر ـ ايەل، كارى ـ جاس ٴۇشىن ٴومىردىڭ "قورعانىش قالقانىن" تۇرعىزدى، بارعان ساينى ٴجيى توقىلعان قوعامدىق قامتاماسىزداندىرۋ تورى سان مىڭ وتباسى باقتىنىڭ تىرەگى بولدى؛ الاڭسىز سۋ ٴىشىپ، بەيقۇت ۇيگە كوشىپ كىرگەن ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ تۇرمىس ورەسى ۇزدىكسىز جوعارىلادى؛ تاۋ، سۋ، ورمان، اتىز، كول، جايلىم، قۇمدى ٴبىر تۇلعالاندىرىپ قورعاۋعا جانە جۇيەلى جونگە سالۋعا تاباندى بولىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسى اسپانى اشىق، جەرى جاسىل، سۋى تۇنىق كورىكتى مەكەننەن بىرگە يگىلىكتەندى... شينجياڭ قازىنالىق شعىستىڭ 70%تەن استامىن حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىزداندىرۋعا جانە جاقسارتۋعا جۇمساۋعا تاباندى بولىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىن مازالاعان ىستەردى، ۇايىمداتقان ىستەردى، الاڭداتقان ىستەردى دەن قويا، سۇيىسپەنشىلىكپەن، كۇش سالا ويداعىداي شەشىپ، ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كۇندەرى جىل سايىن جاقسارا ٴتۇستى.

وسى 10 جىلعا قايىرىلا قاراساق، ەڭ ادامدى جەلپىندىرەتىنىن تاعى كەدەيلىكتەن ارىلتۇدان قامال الۋ دابىلىنىڭ داۋىسى بار. اۋىر كەدەيلىك قامالى الدىندا، بۇكىل شينجياڭ جوعارىدان تومەنگە دەيىن بار قايراتپەن شايقاسقا شعىپ، قايسارلىقپەن سۇراپىل شايقاس جاساپ، 3 ميللىيون 64 مىڭ 900 اۋىل ـ قىستاق كەدەي حالقى تۇگەلدەي كەدەيلىكتەن ارىلدى، 3666 كەدەي قىستاق تۇگەلدەي كەدەيلىك تىزىمىنەن شىعارىلدى، 35 كەدەي اۋدان تۇگەلدەي كەدەيلىك قالپاعىن الىپ تاستادى، مۇلدە كەدەيلىك ماسەلەسى تاريحي سىپاتتى شەشىم تاۋىپ، بۇكىل ەلمەن بىرگە جاپپاي دوڭگەلەك داۋلەتتى قوعام قۇردى. بۇگىنگى تاڭدا، ۇمىت ات-زىندا تالقىپاي تالپىنۋدىڭ، قاجىرلى ەڭبەكپەن بايۋدىڭ ٴداۋىر ماداق جىرى اسقاق شىرقالىپ، اۋىل ـ قىستاقتى گۇلدەندىرۋدىڭ، بىرگە بايۋدىڭ ايبىندى سيمفونياسى شارىقتاۋدا.

سيفر ـــ ەڭ پارەمەندى دالەل. 2021 ـ جىلى شينجياڭنىڭ وڭىرلىك ٴوندىرىس جالپى ٴونىم قۇنى ٴبىر تريللىيون 600 ميلليارد يۋانعا تاياپ، 2012 ـ جىلداعى 740 ميلليارد يۋاننان 2 ەسەلەندى؛ قالا ـ قالاشىق تۇرعىندارىنىڭ جىلدىق جان باسىندىق ورتاشا قولداعى تابىسى 2012 ـ جىلعى 19 مىڭ 19 يۋاننان 2021 ـ جىلعى 37 مىڭ 642 يۋانعا ارتتى؛ اۋىل ـ قىستاق تۇرعندارىنىڭ جان باسىندىق ورتاشا قولداعى تابىسى 2012 ـ جىلعى 6876 يۋاننان 2021 ـ جىلعى 15 مىڭ 575 يۋانعا ارتتى. بۇگىنگى شينجياڭدا بارلىق جەر جالىنداعان ۇمىتكە تولدى، بارلىق جەردە "حالقتى بايىتىپ شينجياڭدى گۇلدەندىرۋدىڭ" باقىت كارتيناسى جايىلدى، "ماڭگى شينجياڭدىق بولۇعا پەيىل بولۇ" ٴار ۇلت بۇقاراسىنىڭ كوكەيىندەگى ەڭ اسەرلى اۋەنگە اينالدى.

حالقتىڭ باقتىنى تۇرمىسى ـــ ەڭ ۇلكەن ادامدىق ۇقىق. حالقتى وزەك ەتكەن داۋۋ يدەياسىنا تاباندى بولىپ، ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋۋعا اناعۇرلىم كوپ ساياسي ٴمان جۇكتەپ، داۋۋدى حالىق تۇرمىسىن جاقسارتۋدا تياناقتاندىرسا، جەرگىلىكتى ورىنعا تيىمدىلىك جەتكىزۋگە تياناقتاندىرسا، ىنتىماقتى نىعايتۋعا تياناقتاندىرسا، شينجياڭنىڭ بولاشاعى، ٴسوزسىز، اناعۇرلىم كوركەم بولادى.

7

ٴارقانداي ٴبىر ەكونوميكالىق، قوعامدىق داۋۋدىڭ ۇزاق نسانىنا تۇگەلدەي جوعارى مەن تومەن نيەتتەس بولىپ، بۇلجماي جالعاستىرىپ جەتۋگە بولادى. شينجياڭنىڭ بايماندى تىنىشتىعىن جۇزەگە اسىرۋ ٴبىر ـ اق جولدا ورىنداۋ مۇمكىن ەمەس، ٴسوز جوق، ۇزاق بولاشاقتىق جوبا ـ جوسپار جاساپ، نەگىزدى بەكەمەدەۋ شارالارىن اتقارىپ، بايماندى تىنىشتىق جاعدايىن ساقتاپ، ۇزاق ۋاقىت جونگە سالۋ كەرەك.

پارتيا قۇرىلتايدىعىنىڭ 100 جىلدىعى قارسىڭىندا، پارتيا ورتالىق كوميتەتى توڭعىش رەت "1 ـ شىلدە وردەنىن" بەردى. 29 جارىق شۇعىلا شاشقان ەسىمىنىڭ ىشىندە مامەتجان ٴومار، ۋي دىيوۋ كوزگە ٴتۇستى. ەكى ساقا كومۇنيست تۇرلىشە ۇلتتان شققان، تۇرلىشە كاسىپپەن اينالىسقان، تۇرلىشە ۇلەس قوسقان بولسا دا، ولار شينجياڭدى بايماندى كوركەيتۋدىڭ تىيىنىك ۇلگىسى بولدى. تيانشان الابندا ولار سياقتى تاعى دا كوپتەگەن قاراپايىم دا ٴتوزىمدى كومۇنيستىك پارتيا مۇشەلەرى بار، ولار شينجياڭعا تامىر تارتىپ، شينجياڭعا ٴوزىن ارناپ، شينجياڭداعى ەل ـ جۇرتتىڭ تىنىشتىعى، حالقتىڭ باقتى ٴۇشىن وكپە ـ رەنىشسىز ەڭبەك ٴسىڭىرىپ، جۇڭگو كومۇنيستىك رىنىڭ اۋەلگى ماقساتى مەن بورىشىن وتانىمىزدىڭ ەڭ باتىس شەتىندە ورنەكتەدى.

شينجياڭ قزمەتىن ويداعىداي ىستەي الۋ ـ الماۋدىڭ ەڭ ٴتۇبىرلى نەگىزى ـــ پارتيا باسشىلىعىنىڭ باتىل، پارەمەندى بولۋ ـ بولماۋىندا. باس شۇجي شي جينپيڭ شينجياڭنىڭ پارتيا قۇرىلىسىنا ايرىقشا ٴمان بەرىپ، ساياسي قۇرىلىستا "ساياسي ٴتارتىپ پەن ساياسي قاعيدانى قاتايتۋدى" تالاپ ەتتى، يدەيالىق قۇرىلىستا "مۇرات ـ سەنىم تاربيەسىن قاجىماس تاباندىلىقپەن كۇشەيتۋ كەرەكتىگىن" باسا دارىپتەدى، ۇيىمدىق قۇرىلىستا "نەگىزگى ساتىنىڭ نەگىزىن بەكەمدەپ، ٴار سالادا-عى نەگىزگى ساتى پارتيا ۇيىمدارىن بەرىك جاۋىنگەر قامال ەتىپ قۇرىپ شىعۋ كەرەكتىگىن" اتاپ كورسەتتى، ستيل قۇرىلىسندا "نەگىزگى ساتى قزمەت ستيلىن شنايى جاقسارتىپ، تورەشىلدىكتى، فورماشىلدىقتى باتىل جەڭۋ كەرەكتىگىن" باسا دارىپتەدى... پارتيا قۇرىلىسى قزمەتىندەگى ماڭىزى زور، ماعناسى تەرەڭ، كولەمى ۇلكەن، ويى ورەلى بولعان ٴبىرسپىرا ادىستەمەلەر پارتيانىڭ شينجياڭداعى بيلىك جۇرگىزۋ نەگىزىنىڭ تايشاندايى ورنقتى بولۋىن ىلگەرىلەتتى.

پارتيا ستيلى، پاكتىك قۇرىلىسى مەن شىرىكتەشۋگە قارسى تۇرۋ كۇرەسىن ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، ٴتارتىپ بويىنشا، زاڭ بويىنشا ٴبىر توپ شىرىكتەشۋ دەلولارى مەن "ەكىبەتكەيلەردى" تەكسەرىپ ٴبىر جايلى ەتىپ، ساياسي ەكولوگيا اناعۇرلىم " كوركەم" بولدى؛ كادر ـ دارىندىلار قوسىنىن كۇشەيتىپ قۇرىپ، ٴار دارەجەلى باسشىلىق القالارعا ۇزدىكتەردى تاڭداپ، مەقتىلاردى سەپتەپ، "لاڭكەستىككە قارسى تۇرۋ"، "كەدەيلىكپەن شايقاس"، "ىندەتكە قارسى اتانۋ" پارەمەندى تەرەككە يە بولدى؛ نەگىزگى ساتىنى مەقتى يگەرۋدى، نەگىز قالاۋدى شينجياڭدى ورنقتىرۋدىڭ، شينجياڭدى تىنىشتاندىرۋدىڭ نەگىزدى بەكەمدەۋ شاراسى ەتىپ، "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىسترۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇرۋ قزمەتىن ىشكەرىلەي ورىستەتىپ، نەگىزگى ساتىنىڭ باسقارۋ جۇيەسى مەن باسقارۋ قابىلەتىن وسىزاماندىرۋ ورەسى ۇزدىكسىز جوعارىلادى... باس شۇجيدىڭ ىقىلاستى تاپسىرماسىن ەستە بەرىك ساقتاعان شينجياڭ بايماندى تىنىشتىقتا ساياتىن ٴتۇبىرلى سىپاتتى، نەگىزدىك سىپاتتى، ۇزاق بولاشاقتىق سىپاتتى قزمەتتەردى نەگىزگە الىپ، جاڭا داۋىردەگى پارتيا قۇرىلىسىن